

Trefwoorden

Bewijsrecht - Ondernemingsbewijs - Factuur – Pro forma factuur – Aanbod

Samenvatting

Het feit dat een factuur de vermelding ‘pro forma’ bevat - vermoedelijk omdat deze factuur werd afgeleverd om te voldoen aan export- en importverplichtingen - neemt niet weg dat het om een volwaardige factuur kan gaan die alle vereiste vermeldingen bevat en het bewijs levert van een vaststaande schuldvordering.

Korte duidingsnoot – De bewijswaarde van een pro forma factuur

De hier besproken uitspraak vloeit voort uit een geschil naar aanleiding van de verkoop van een VW Combi T1 busje. De koper beweert dat hij dit voertuig heeft aangekocht van een Belgische onderneming, terwijl die onderneming argumenteert dat zij enkel als tussenpersoon en transporteur optrad voor een Braziliaanse eigenaar. De koper legt een factuur voor die is uitgeschreven door de Belgische onderneming voor de verkoop van het desbetreffende voertuig voor de prijs van 15.900 euro. Het hof van beroep te Antwerpen stelt vast dat deze factuur de vermelding “pro forma” bevat. Het vermoedt dat deze vermelding is aangebracht om te voldoen aan export- en importverplichtingen. Volgens het hof van beroep neemt dit niet weg dat het om een volwaardige factuur gaat die alle vereiste vermeldingen bevat en het bewijs levert van een vaststaande schuldvordering. Het hof besluit dan ook dat de koper aan de hand van de factuur de verkoopovereenkomst bewijst. Het tegendeel wordt niet aangetoond door vennootschap overeenkomstig het voor haar toepasselijke gereglementeerde bewijsstelsel.

Deze uitspraak wekt op het eerste gezicht verbazing. Volgens de gezaghebbende rechtsleer heeft een pro forma factuur niet dezelfde bewijswaarde als een factuur. Het verschil zou erin bestaan dat een partij met een pro forma factuur nooit het bewijs kan leveren van een eerder gesloten overeenkomst (E. DIRIX en G.-L. BALLON, *Factuur in APR*, Mechelen, Kluwer, 2012, 144, nr. 295). Een pro forma factuur betreft daarentegen een aanbod waarin alle modaliteiten zijn opgenomen van een latere overeenkomst en die ter kennis wordt gegeven aan een potentiële afnemer (F. Deschoolmeester, “De factuur in het bewijsrecht” in G.-L. BALLON en I. SAMOY (eds.), *De factuur en verwante documenten*, Brugge, Vanden Broele, 2008, (43) 47, nr. 48).

Zoals René Magritte in 1928 het onderschrift “*Ceci n’est pas une pipe*” toevoegde aan de afbeelding van een pijp, vraagt het hof van beroep zich in deze zaak terecht af of er eigenlijk wel sprake was van een pro forma factuur. Het hof komt tot het besluit dat het niettegenstaande de vermelding “pro forma” toch ging om een volwaardige factuur. Dat is een correcte beslissing. In de oudere rechtsleer was reeds het standpunt te vinden dat hoewel een factuur de aanduiding bevat slechts voorlopig te zijn, toch kan kwalificeren als een definitieve factuur. De voorwaarde is wel dat het document de bevestiging inhoudt van een vaststaande schuldvordering voor een bepaald bedrag (A. CLOQUET, *Factuur in APR*, Story, Gent, 1954, 81, nr. 159). Daarnaast maakt het predicaat factuur geen essentiële of wettelijk voorgeschreven vermelding uit van een factuur luidens artikel 5, § 1 KB nr. 1 van 29 december 1992 met betrekking tot de regeling voor de voldoening van de belasting over de toegevoegde waarde.

In de gepubliceerde rechtspraak zijn er reeds andere uitspraken te vinden die dezelfde gedachtegang volgen. Zo oordeelde het hof van beroep te Gent in een fiscale zaak dat de loutere vermelding op de facturen dat het zou gaan om pro forma facturen niet belet dat wordt

nagegaan wat de werkelijke aard is van die facturen. Het hof kwam tot het besluit dat de belastingplichtige de zogenaamde pro forma facturen beschouwde als zekere en vaststaande schuldvorderingen, anders dan wat hij in de fiscale procedure voorhield (Gent 9 februari 2016, 2014/AR/2606, onuitg., www.mijntipsenadvies.be). De rechtbank van eerste aanleg West-Vlaanderen diende zich dan weer te buigen over een “pro forma voorschotfactuur”. De rechtbank beschouwde dat begrip als een *contradictio in terminis*. Bij een voorschotfactuur wordt slechts een deel van de waarde van een reeds tot stand gekomen overeenkomst aangegeven. Een pro forma factuur vermeldt daarentegen de gehele waarde van een nog niet tot stand gekomen overeenkomst. Na onderzoek besliste de rechtbank dat het opgemaakte document een aanbod betrof (Rb. Oost-Vlaanderen 24 maart 2017, TBBR 2021, 324, noot A. Marissens).

Wannes Vandenbussche